

Rejser

I **Københavns latinerkvarter** finder man listige beværtninger og ikoniske seværdigheder.

Side 18

På en gård i **Transsylvanien** får økoturisterne lov til selv at bestemme prisen på opholdet.

Side 22

En nærmest **ukendt norsk ø** rummer alle broderlandets mest fantastiske landskaber.

Side 26

Kaløstien kan man få næsten for sig selv

Nyt dansk rejsebureau viser vej til store oplevelser i det nære. **Side 8**

FLYV TIL
Bornholm

fra Billund **65 min**

fra Aalborg **70 min**

fra Midtjylland **75 min**

Pris fra
399,-
pr. vej

Book på
dat.dk

Vandretur på Kaløstien

Langt ude i naturen, tre kvarter fra Aarhus

Vandrerruten Kaløstien mellem Ryomgård og Rønde ved Kalø har man som regel helt for sig selv. I hvert fald på en skøn forsommerhverdag under blomstrende æbletræer og duftende hvidtjørn. Og det kan være en fordel at have en guide med på turen.

JYTTE FLAMSHOLT CHRISTENSEN

Jeg er taget på tur med Lene Bach Larsen, indehaver af rejsebureauet Green Active Tours. Vi skal sammen følge Kaløstien til fods og tale om det, vi ser og oplever. Og om corona og rejser.

Dagen er en af de prægtige, og vi er enige om, at hvor har vi været heldige med, at godt vejr har gjort det lidt lettere at være afskåret fra de aktiviteter, vi ellers plejer at bruge tiden på.

Det er ellers ikke held, der har præget Lene Bach Larsens arbejdsliv i den sene vinter og i foråret.

Hun gik i luften med et nyt rejsebureau, Green Active Tours, midt i januar. Der skulle sælges aktive ferier til rejsende med lyst til at vandre, cykle og sejle. I Europa, men også i Nepal og Marokko. Hjemmesiden var oppe at køre, bluser og udstyr med det nye grønne logo var bestilt, men Lene Bach Larsen nåede ikke at sælge en eneste rejse, før covid-19 og en total nedlukning af

samfundet satte en stopper for det projekt, hun havde brygget på, siden hun efter mange år som fastansat rejsekonsulent og turleder besluttede at lave sit eget bureau.

Sporskifte fra udland til Danmark

I dag er antallet af vandreture i Danmark i overtal på Green Active Tours hjemmeside. Der er tale om halvdags-, heldags- og flerdagsture – for grupper på op til ni personer plus turleder. De individuelle cykel- og vandreture til mere eksotiske steder er indtil videre nedtonet.

Inden vi stiger af toget i Ryomgård, ca. 45 minutter efter vi hoppede på det i Aarhus, har Lene Bach Larsen nået at fortælle, at da først beslutningen var truffet, begyndte idéerne at myldre frem om alt det, man kan lave i Danmark.

»Men jeg fandt ret hurtigt ud af, at jeg ville koncentrere mig om Djurslandområdet,« fortæller hun i toget.

»Det ville være svært at brede sig ud over et

LÆS MERE

Green Active Tours,
greenactivetours.dk

Djurslands Jernbanemu-
seum, djbm.dk

Danhostel Rønde,
danhostelrønde.dk

større geografisk område, når man er alene i butikken. Derfor valgte jeg at lave ture i den egn, jeg kender.»

Lidt uden for Djursland er hun dog kommet. Hun laver nemlig også guidede vandreture og vandrekurser for Outdoorfestivalen Ry, der tilbyder friluftaktiviteter i Søhøjlandet.

Men ellers hedder det Kaløstien; den tur, vi er på vej ud på, Mols Hoved rundt, Helgenæs og Sletterhage, Molsruten og Mols Bjerger, Nationalpark Mols Bjerger og Kalø. Indtil videre.

Hva' så? må Lene Bach Larsen have spurgt sig selv på det jysk, der tales i og omkring det Rønde, hvor hun som barn voksede op. Og jeg har på forhånd spurgt hende om det samme. Svaret var, at det hurtigt gik op for den nyslåede rejsebureauer, at så måtte det jo hedde ferie og ture i Danmark.

»Fordelen ved at være alene var, at jeg hurtigt kunne vende kajakken,« lød det, da vi indledte turen mod Ryomgård på et par af de mange

Lige i udkanten af Rønde kan man tage turen op på den 102 meter høje Store Bavnehøj. Foto: Jytte Flamsholt Christensen

Th.: Der er rig lejlighed til at sætte sig ned og fundere over tilværelsen på Kaløstien. Foto: Jytte Flamsholt Christensen
Tv.: Udsigten fra Store Bavnehøj er betagende. Foto: Jytte Flamsholt Christensen

tomme sæder i den behagelige letbane, som Aarhus udadtil er blevet mere berygtet end berømt for.

Ryomgård som jernbaneknudepunkt

Vi er nået frem til Ryomgård, der engang var knudepunkt for tre jernbanelinjer på Djursland. Tilbage står en velbevaret stationsbygning, og på baneterrænet står også det vandtårn, der engang var med til at sikre jernbanedriften. I dag er kun letbanen mellem Aarhus og Grenå tilbage. Den genåbnede den 12. maj 2019, efter at den tidligere Grenåbane var lukket i 2016, og dagen blev markeret med afsløringen af en fin lille skulptur "Ud og hjem" foran stationen.

Jernbanecentusiaster vil nok være glade for at vide, at de kan besøge Djurslands Jernbanemuseum, som har til huse i jernbanens gamle remise. Her er åbent i sommerperioden til og med august. Vi gik vores tur en tirsdag, så vi hastede direkte ud på ruten – efter et besøg i den toiletvogn, der for-

håbentlig bliver erstattet af en kønner toiletmulighed, når igangværende byggearbejde på stationsbygningen er færdig. Når det er sagt, er et offentligt toilet altså lidt af en gave på en vandretur.

Så snart vi er kommet over skinnerne, er vi på ruten, og vi er også straks ude af byen. Her står vi på kanten af det, der hedder Ryom Ådal – en flad strækning, hvor Ryom Å løber igennem, og skabt ved afslutningen af den sidste istid for 15.000 år siden, fortæller Lene Bach Larsen. Lige før vi forlader byen, kan vi se en gruppe gartnere, som er i færd med at anlægge en lille park. De planter rhododendron, selvfølgelig, for Pindstrup Mosebrug godt fem kilometer længere vestpå er verdenskendt for produktion af spagnum, som er velegnet til surbundsplanter som netop rhododendron.

I Mesballe begynder eventyret

Mod syd slutter Ryom Ådal brat, hvor den lille by Mesballe huse klatrer op ad den skrænt, som

rummer efterladenskaber fra isbæren. Her står du af ved forsamlingshuset, hvis du hellere vil begynde turen direkte på de mindre stier og har taget bus 121 fra Rønde (eller inde fra Aarhus).

Ved forsamlingshuset drejer vi til højre ad Tjerrildvej. Der er stadig asfalt, men vi tæller kun en enkelt bil på vejen. Efter nogen tid drejer vi til venstre ad en endnu smallere vej, Strædet. Efter en stund passerer vi derefter Thorsagervej, og hvis du ikke tidligere har været her, er det værd at slå et smut omkring. Byen har Jyllands eneste rundkirke – og døren står som regel åben. Til forskel fra rundkirkerne på Bornholm er den i Thorsager ikke hvidkalket, men står i røde munksten. Hvis man vil til hertil, er det en god idé at vente med at dreje af, for der en fredeligere tur ad Ellevvej ind til byen. Den møder vi længere fremme, og den er ikke så trafikeret som Thorsagervej.

Ikke noget skummelt ved Skummelvad

Vi har nu gået gennem blandet skov en times tid

Det ville være svært at brede sig ud over et større geografisk område, når man er alene i butikken. Derfor valgte jeg at lave ture i den egn, jeg kender.

Fortættes ►

Lene Bach Larsen (th.) sammen med Deres udsendte. Foto: Privat

VANDRERUTEN KALØSTIEN

mellem Ryomgård midt på Djursland og Rønde mod syd er ca. 14 km lang, hvis man tager den uden svinkeærinder. Den er synligt markeret.

Den kan forbindes med ture på Molsstien gennem Nationalpark Mols Bjerget.

Tag f.eks. letbanen mellem Aarhus H og Grenå og stå af i Ryomgård. Fra den fine stationsbygning hen til det første Kaløstien-skilt er der kun få meter.

Fra Rønde går der utallige busser mod Aarhus – på hverdage er der afgang hvert kvarter.

Er I i bil, kan den parkeres i Rønde. Tag herfra bus 121 til Mesballe og begynd turen der – erved slipper I for at gå langs landevejen mellem Ryomgård og Mesballe og korter turen af med knap et par kilometer.

Der er ingen forplejning undervejs, men i både Ryomgård og Rønde er der restauranter og butikker.

Danhostel i Rønde har 15 fine to-seks-sengs værelser, alle med udsigt over Kalø Vig. Der findes også to primitive shelterpladser ved Rønde.

► og er ved at være sultne, men heldigvis er vi snart fremme ved det gamle vadested Skummelvad, der måske er det fineste stykke idyl på hele turen. Vi kommer ned mod Skummelvad ad en hulvej, der først slår et lille sving, og herefter åbner landskabet sig op og giver plads til et engområde med græssende får til den ene side og græsgrøn eng og mark til den anden side.

En frønnet svelle har lagt sig til rette ved den brede sti, meget belejligt for os, for her kan vi begge sidde med det meste af en meter imellem os, som vi efterhånden alle har lært er passende. Nogle sorte fluer svirrer omkring os, men de er ikke interesserede i madpakkerne eller os. Fårene er heller ikke særlig nysgerrige. Dels går de langt væk, dels har de deres egen fine buffet af det grønneste græs lige ved klovene.

Tryghed er en eftertragtet vare

Efter et lille hvil går turen videre. Jeg har hjemmefra printet en folder ud om Kaløstien, og både den og de andre ture i Green Active Tours' program kan man i princippet sagtens gå selv, så hvad skal få deltagere til at betale et par hundrede kroner for at få en turleder med?

»Mange er usikre på, om de kan finde vej, og de får hjælp til at finde de gode oplevelser, smutvejene og historierne om steder og folk, og det vil mange godt betale for,« siger Lene Bach Larsen.

Som for at understrege pointen med smutvejene drejer vi straks til højre, væk fra den rute, som er angivet på kortet. Her har Lene Bach Larsen fundet en dejlig sti i skovkanten med udsigt til det lave landskab, vi lige har siddet og nydt maden i. Et stykke inde i skoven har nogen bygget en fin bænk og hængt en gyngende op i et træ, så man kan nyde udsigten i magelighed.

Vi kommer tilbage til den afmærkede Kaløsti på Nørreherredsevej, og snart drejer Ellevej fra til højre – det er den fredelige rute ind til Thorsager.

Men jeg kender Thorsager Kirke, og vi går derfor videre ad stien, der nu også er markeret som den regionale cykelrute 22 fra Ryomgård ned til Kalø, hvorfra den fortsætter et stykke mod øst langs kysten.

Plads til både stilhed og samvær

Vi taler ikke hele tiden, men vi taler blandt andet om, at mange gerne vil gå sammen med andre på grund af det sociale, hvilket kan være endnu en grund til at melde sig til en vandretur i en gruppe.

Det ved Lene Bach Larsen om nogen. For fire år siden lagde hun – uden dengang at vide det – grunden til det projekt, hun lige nu arbejder på. Da dannede hun facebookgruppen *Vandre med andre*, der i dag har godt 4.500 medlemmer. Tanken var, at folk skulle byde ind med forslag til gåture i deres nærområde, men færre end forventet vover sig ud som turledere. Når Lene Bach Larsen selv lægger et turforslag op i gruppen, er der lynhurtigt tilmeldinger. Det koster ikke noget at være med i gruppen og heller ikke at deltage i turene, men Lene Bach Larsen mener ikke, at hun konkurrerer med sig selv. Tværtimod ser hun sådan på det, at gruppen kan være med til få deltagere til Green Active Tours' ture i Danmark og, når det bliver muligt, til udlandet.

Vi er nået frem til den mindst interessante del af Kaløstien, der på en strækning ind mod Rønde går tæt op ad motortrafikvejen mellem Aarhus og Grenaa. Også her er Lene Bach Larsens lokal-kendskab til hjælp, for vi går ind over de bløde bakker langs markskel, kranset af duftende hvidtjørn og æbletræer i blomst.

På vej ind mod Rønde skal vi naturligvis bestige Store Bavnehøj. Fra toppen 101 meter over havet er der vid udsigt til alle sider, også ud over Kalø Vig. Vi kan også se Kalø Gods' avlsbygninger og hovedbygningen, og lidt længere fremme får vi et glimt af godsets fornemme jagtslot, der

er tegnet af den kendte arkitekt Hack Kampmann.

Herfra kunne vi være fortsat ned til Kalo Slotsruin på sin egen halvø og være fortsat på Molsrutten eller Mols Bjerget. Det gør vi ikke. For os slutter turen på Kaløstien i Rønde, hvor vi hopper på bussen tilbage mod Aarhus.

Ny viden og skrald i bagagen

Det er god stil på vandreture *ikke* at tage noget med hjem andet end det, vi selv har medbragt. Og vi har desuden samlet tre tomme øl- og sodavandsdåser op – med og uden pant – et flagrende stykke plastic og et papkrus.

Men undervejs har vi derudover smagt på løgkarsen, der står overalt med sine små hvide blomster i store klynger. Ja, jeg vidste ikke, at planten hed løgkarse, ej heller at den kunne spises, men med den lette løgsmag er det ikke svært at forestille sig den i en pikant pesto.

Det er endnu en fordel ved at være på tur med en guide, at hun kender vegetationen, ved, hvad der kan spises, og kan udpege det, der måske er sjældent. Hun lægger også mærke til sporene efter dyrehove i det bløde sand på stien.

Lene Bach Larsen har ikke faglig baggrund som biolog eller geolog, men flere års erfaring som turleder og kendskab til enen sammen med en portion medfødt nysgerrighed gør, at hun alligevel har en bred baggrund for at fortælle om noget af det, gæsterne ser, møder og hører undervejs.

Og kender hun det ikke, tager hun et billede og tjekker det til næste gang.

Så dagen efter vores tur modtog jeg et billede af et lidt særegent dyrespor med forklaring på, at det var fra en rå- eller dådyrklov med biklove. I samme sending fik jeg et billede af en lille død fugl, vi også fandt på vejen: Det var en munk (hun), som i modsætning til hannen har brun kalot.

Så vi kom begge klogere hjem fra vores tur. ■